

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

VERSLAG VAN DE ALGEMEENE VERGADERING

op Tweeden Pinksterdag 10 Juni 1946

in Hotel Schaepkens van St. Fijt te Valkenburg.

Aanwezig, de dames: van der Grinten, van de Geyn, Beljaars, Bels-Koning, Bonekamp, Kofman-Kamminga, Kooyman, Rijk-Pauw, Moubis-Bolsius, van Wijk-Enks, en de heeren: Cremers, van Spaendonck, Mommers, Kofman, Rijk, Bels, Charisius, Grégoire, van Nieuwenhoven, Kruytzer, Sanders, van Schaik, Heyen, Willems, Loterijman, Leufkens, van Rummelen, Habets, Beckers, Moubis, van Wijk, Snel, Schoenmakers.

Er heerscht een gezellige stemming tusschen de leden van het Natuurhistorisch Genootschap uit Roermond, Heerlen en Maastricht nu ze elkaar na zoovele jaren van onderbreking hier in Valkenburg weer ontmoeten voor de jaarlijksche reunie.

De voorzitter, Rector J. Cremers, spreekt een hartelijk woord ter inleiding en hoopt dat allen in den vervolge, der traditie getrouw, weer telkenjare geregeld zouden mogen samenkomen om lief en leed uit den natuurhistorischen familiekring te gedenken.

Helaas, het leed is ons in de oorlogsjaren niet voorbij gegaan, aldus spreker. Vele leden zijn ons door den dood ontnomen en ik denk hierbij aan de Bestuursleden Ir. P. Marres en G. H. Waage; aan Notaris Beckers, Hoensbroek; Directeur Bemelmans, Roermond; Rector van den Boorn, Posterholt; dhr. van den Brug, Berg-Urmond; dhr. Clercx, Beek; Rector Eck, Valkenburg; Pater Elsensohn, Reuver; Pastoor van Eys, Berg a/d Maas; dhr. Faber, Baarn; Prof. de Graaf, Utrecht; de heeren A. en G. Hollman, Maastricht; dhr. Hoeberechts, Maastricht; dhr. Hagdorn, Maastricht; dhr. Kleipool, Maastricht; Mgr. Kwisthout, Amsterdam; Dr. Leruth, Hermalle; Burgemeester van Oppen, Maastricht; Pastoor Oberjé, Epen; Pastoor Ritzen, Nuth; Prof. Rutten, Utrecht; Dr. Thijsse, Bloemendaal; Directeur Timmermans, Sittard; Mgr. van de Venne, Rolduc; Dr. Verzijl, Maastricht, die als trouwe leden van het Natuurhistorisch Genootschap in onze herinnering zullen blijven voortbestaan.

De secretaris drs. R. Kofman heeft bericht van verhindering gekregen van burgemeester Hens uit Valkenburg en Dr. Heimans (Amsterdam).

Daarna bracht hij verslag uit van het Genootschap gedurende de jaren 1942—1945.

Jaarverslag 1942 tot 1945.

Voor het laatst werd door den secretaris van het Genootschap een jaarverslag uitgebracht op de Algemeene Vergadering in 1942. Op mij rust dus nu de taak, U verslag uit te brengen over de jaren 1942 tot en met 1945.

Het Bestuur onderging in deze jaren eenige ingrijpende wijzigingen. In 1942 overleed onze penningmeester, Ir.

P. Marres. Tot zijn opvolger werd benoemd Mr. G. van Spaendonck. In Juli 1945 overleed onze secretaris, de heer G. H. Waage, aan wiens nagedachtenis de Septembervergadering van dat jaar gewijd werd. Zijn taak werd overgenomen door 2 nieuwe bestuursleden nl. Mevrouw Dr. W. van de Geyn en de heer Drs. R. Kofman. Eerstgenoemde voert sindsdien de redactie van het Maandblad, laatstgenoemde neemt het secretariaat waar. Door vertrek naar het buitenland kon Pater Schmitz niet meer aan de werkzaamheden van het Bestuur deelnemen.

Het Bestuur bestaat dus thans uit: Rector Jos. Cremers, voorzitter, L. Grossier, ondervoorzitter, Drs. R. Kofman, secretaris, Mr. G. van Spaendonck, penningmeester, Mevrouw Dr. W. van de Geyn, redactrice van het Maandblad en de heeren Dr. H. J. Beckers, F. H. van Rummelen, M. Mommers en Dr. H. Schmitz S.J.

Ook in de Commissie van Toezicht op het Museum kwam verandering door het overlijden van de heeren A. Hagdorn, Mr. L. B. J. van Oppen en G. H. Waage en het aftreden van den heer J. Paulissen. De Commissie bestaat thans uit Rector Jos. Cremers, voorzitter en de heeren A. Bovy, Mr. Ch. J. H. J. Paulussen, G. J. H. Prick, H. H. Houx, Dr. H. J. Beckers en Drs. R. Kofman, waarvan de 3 laatstgenoemden het Genootschap vertegenwoordigen.

Het aantal leden nam op verheugende wijze toe, nl. van 343 op 1 Januari 1942 tot 617 op 1 Januari 1946. In deze periode werd het ledental dus bijna verdubbeld.

De maandvergaderingen te Maastricht hadden ondanks de moeilijke omstandigheden regelmatig plaats. Slechts de vergaderingen van Mei 1943, September en October 1944 vielen uit. Dat er in deze maanden toch gewerkt werd, bleek uit een goed geslaagde Paddenstoelententoonstelling, die half October 1944 in het Museum gehouden werd en waaraan een groot aantal leden met geestdrift medewerkten.

Met voldoening kan vermeld worden, dat sinds April 1945 ook in Heerlen op initiatief van een groep actieve leden maandelijks vergaderingen gehouden worden. Verder hadden er te Maastricht nog eenige bijeenkomsten plaats, speciaal gewijd aan de ornithologie en entomologie.

Terwijl vroeger het Genootschap slechts een excursie nield ter gelegenheid van de Algemeene Vergadering, werd in 1942 begonnen met het regelmatig organiseren van excursies. Dit gebeurde in 1943 en 1944 ook vanuit Roermond en Venlo, maar dit kon door het mijnegevaar na de bevrijding nog niet hervat worden. In Heerlen nam men in 1945 hiertoe ook het initiatief. Deze excursies mochten zich in een groote belangstelling van de leden verheugen. Naar onze meening hebben zij tot de toenemende bloei van het Genootschap bijgedragen. Ook voor de versterking van het contact tusschen de leden uit de verschillende centra zijn zij van veel belang. Van de zijde van eenige jeugdige leden kwam de wensch naar voren aparte excursies en vergaderingen te mogen houden. Het Bestuur heeft gemeend hieraan steun te moeten verlenen. Een kleine wijziging in de statuten regelt dit

werk formeel. Moge ook hierdoor de belangstelling voor de natuurstudie en ons Genootschap in steeds wijder kring worden opgewekt.

De verschijning van het Maandblad ondervond natuurlijk moeilijkheden door de papierschaarste en door de instelling van de Kultuurkamer. De vorige secretaris heeft in deze jaren een zware strijd voor het Maandblad gevoerd. Een versijningsverbod, eind 1941 uitgevaardigd, wist hij ongedaan te maken. In een meesterlijke politiek wist hij steeds de beide instanties, die elkaar uit te spelen en daardoor te voorkomen, dat hij verplicht werd, zich bij Kultuurkamer of Persgilde aan te sluiten, hetgeen natuurlijk de opheffing van het Maandblad beteekent zou hebben. Zoo is het te verklaren dat in 1942 slechts één nummer uitviel. In 1943 alle 11 nummers konden verschijnen, terwijl in 1944 slechts het nummer in de maand van onze bevrijding niet uitkwam.

Doordat na de bevrijding de aanvoer van papier stagneerde, kwamen in 1945 niet meer dan 6 nummers uit. De omvang van de jaargang was intusschen teruggelopen van 132 tot 48 pagina's.

Wij hopen, dat binnen afzienbaren tijd ons blad weer 11 X per jaar in normalen omvang (12 pagina's) zal kunnen verschijnen. Dan zullen zich echter wel financiële moeilijkheden voordoen wegens de sterk gestegen prijzen.

Het Bestuur wil trachten in de toekomst, naast het Maandblad een aparte publicatie, een zg. Jaarboek, uit te geven voor de meer wetenschappelijke artikelen, tenzijds om hierdoor het Maandblad beter leesbaar te maken voor de groote meerderheid der niet-wetenschappelijk werkzame leden, anderzijds om daardoor toch belangrijk ruilmateriaal te hebben, waardoor onze bibliotheek bij voortdurend verrijkt wordt met wetenschappelijke tijd-

schriften op elk gebied. De Provincie Limburg en de Stad Maastricht, die ons werk jaarlijks met een subsidie steunen, hebben ook voor deze nieuwe publicatie hun belangstelling getoond, en reeds gedeeltelijk steun toegezegd, zoodat het Bestuur hoopt deze plannen uit te kunnen voeren.

Daar in de periode waarover dit verslag loopt, de functies van secretaris en redacteur van het Maandblad door één persoon werden vervuld, zijn in dit verslag, zooals gebruikelijk ook eenige mededeelingen over het Maandblad opgenomen. Nu deze functies gescheiden zijn, zal in de toekomst de redactie van het Maandblad een afzonderlijk verslag uitbrengen.

In October 1945 wendde het Gemeentebestuur van Brunssum zich tot ons met het verzoek adhaesie te willen betuigen met zijn protest tegen een voorgenomen ontginning van bruinkool in het mooiste deel van de Brunssumerheide en het dal van de Roode Beek. Aangezien de bescherming van de natuur ook tot de doeleinden van het Genootschap behoort, heeft ons Bestuur aan dit verzoek voldaan en een adres aan de bevoegde instanties gezonden. Definitieve resultaten van deze actie zijn nog niet bekend, maar het laat zich aanzien, dat deze ontginning niet door zal gaan.

Overzien wij deze jaren dan kan geconstateerd worden, dat het Genootschap zware persoonlijke verliezen geleden heeft, doch dat overigens onze vereeniging zich mag verheugen in een steeds toenemenden bloei. Met den wensch dat deze bloei in de toekomst nog verder toe mag nemen, besluit ik dit verslag.

De Voorzitter dankte den heer Kofman voor het overzicht der werkzaamheden. Spreker uit zijn vreugde en dankbaarheid het secretariaat in goede handen te weten, hetgeen door de vergadering met een hartelijk applaus wordt beaamd.

Uit de opsomming van de gegevens van den penningmeester Mr. G. van Spaendonck blijkt dat de financiële toestand niet ongunstig genoemd mag worden. Namens de kascommissie brengt Majoor Rijk rapport uit over de bevindingen dezer commissie, waaruit blijkt dat het beleid van den penningmeester hare volle instemming heeft. Ook van den Voorzitter mocht de penningmeester een bijzonder woord van dank en waardeering oogsten.

Vervolgens komt de vaststelling der statuten aan de orde. Nadat eenige verbeteringen, aangegeven door Dr. Kruizinga (Delft) aangebracht zijn, ontspint zich een uitvoerige discussie over enkele aanvullingen die betrekking hebben op de bijeenkomsten der jeugdige leden en de vergaderingen buiten Maastricht.

Dit punt wordt aangehouden tot de volgende vergadering en aan den secretaris en penningmeester wordt opgedragen nadere voorstellen ter vereenvoudiging der statuten uit te werken.

Tot slot staat de Bestuursverkiezing nog op het programma. Bij monde van Majoor Rijk werd het heele Bestuur bij acclamatie herkozen. De Voorzitter meent dat Pater Schmitz, wegens verblijf in Oostenrijk, voorloopig niet aan de werkzaamheden van het Bestuur zal kunnen deelnemen, daarom wordt in zijn plaats benoemd Dr. E. Kruytzer (Roermond), mede om daarmee een vertegenwoordiger van Midden-Limburg in het Bestuur te hebben. Het Bestuur bestaat thans dus uit: Rector Jos. Cremers, Voorzitter; L. Grossier, onder-voorzitter;

drs. R. Kofman, secretaris; Mr. G. van Spaendonck, penningmeester; Dr. H. Beckers; F. H. van Rummelen; M. Momms; Mej. Dr. W. van de Geyn en Dr. E. Kruytzer.

Van de rondvraag maken de heeren Grégoire en van Wijk (Haarlem) gebruik om over hun jongste Zuid-Limburgsche vondsten resp. een witte *Orchis maculata* en een fasciatie van *Orchis praetermissa* te vertellen.

Aan het diner voegen zich een 25-tal leden van de afdeling Rotterdam van de Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging bij het Genootschap, die 's namiddags ook aan de excursie deelnemen.

Onderweg wordt op daarvoor geschikte plaatsen door den heer van Rummelen een explicatie gegeven over de structuur van het landschap.

Langs aardige binnenwegen gaat het gezelschap via

De Heek naar Hulsberg en Wijnandsrade alwaar de beide nestors van het Genootschap, Rector Cremers en dokter Beckers, het gezelschap opwachten op het bordes van het landgoed „Niethuizen“, dat de Voorzitter thans bewoont.

De gastheer, die erin geslaagd is de goede traditie van Canne op Niethuizen over te enten, weet met een welkomen dronk het gezelschap te verfrisschen.

Nadat hem voor de betoonde gastvrijheid dank is gebracht, keeren de excursisten voldaan terug.

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

MAASTRICHT, WO. 1 MEI.

Aanwezig de dames Hoeberechts-Roebroeck, Moubis-Bolsius, Böhl-Strassburger, van de Geyn en de heeren van Rummelen, Beckers, Momms, Onstenk, Maessen, Rijk, Br. Agatho, Br. Maurentius, Grégoire, van Hest, Crombag, Kamm, van Nieuwenhoven, van Noorden, Sondeyker, Bergholtz, Meyer, Jeuken, Wassenberg, Leysen, Otten, Jounet, van Mastrigt, Kofman, Schoenmakers.

Wegens omstandigheden is onze Voorzitter niet in de gelegenheid naar Maastricht over te komen, daarom presideert de heer van Rummelen de vergadering. Hij verleent het woord aan Pater van Hest die vertelt bij Geulle eens „de Natuur in“ getrokken te zijn en er inderdaad, zooals Dr. De Wever in zijn laatste artikel schrijft een overvloed van voorjaarsplanten aangetroffen te hebben. Hij demonstreert rapunzel, daslook, hangzegge, wissel- en paarbladig goudveil, veldbies, hangende zegge, voszegge, bingelkruid. Pater van Hest heeft vernomen dat de door Dr. De Wever beschreven vindplaatsen kadastraal onder de gemeente Bunde liggen.

De Voorzitter wijst speciaal op het voorkomen van *Carex pendula*, die zich in Geulle dank zij het kalkhoudend water uit de beekjes kan in stand houden.

Dr. Beckers heeft een wespennest meegebracht dat op het eerste gezicht voor een nest van *Vespa media* wordt aangezien. Het nest komt uit den tuin van den heer Hennekens te Spaubeek waar het in een pyramidepeereboom 20 c.m. boven den grond hing. Dit nest echter was bewoond door gitzwarte wespen; dat vond ik zeer vreemd en heb er daarom eenige ter determinatie naar Wageningen gestuurd maar de diertjes waren op reis onherkenbaar gemutileerd geraakt en men kon ze daar niet meer determineren. Toen ik 8 dagen later nieuwe exemplaren wilde gaan verzamelen was het nest verlaten. Het raadsel der gitzwarte wespen wacht dus nog op een oplossing.

Vervolgens demonstreert de heer Grégoire een afwijkende *Arum maculatum* door dhr. Stevens in Valkenburg gevonden; de overigens normale bloeikolf vertoont n.l. 2 bladscheeden.

De Voorzitter laat de aanwezigen een verkiezelde carbonische wortelstok van een *Lepidodendron* zien; de indrukken van de secundaire wortels zijn nog duidelijk zichtbaar. Deze stigmata is afkomstig uit het Maasgrint.

De heer J. Schaepkens van Riepst heeft aan het museum 2 runderhorens, van onbekende herkomst geschonken.